

بررسی تأثیر محتوای غیراخلاقی شبکه های اجتماعی مجازی بر امنیت اجتماعی (مطالعه موردی: شبکه اینستاگرام)

رضا عبدالرحمانی^۱، علیرضا زرگر^۲، امید سحری^۳

از صفحه ۷۳ تا ۹۶

تاریخ دریافت: ۹۹/۱/۲۴

تاریخ پذیرش: ۹۹/۴/۲۵

چکیده

هدف و زمینه: هدف تحقیق حاضر آن است که (در کنار آثار مثبت شبکه‌های اجتماعی مجازی) محتوای پیام‌های غیر اخلاقی شبکه اجتماعی اینستاگرام تا چه میزان بر امنیت اجتماعی تأثیر دارد؟ به عبارت دقیق‌تر سهم محتوای پیام‌های غیراخلاقی شبکه اجتماعی مجازی اینستاگرام با تأکید بر پنج تأثیر واسط «پیام‌های روسپی‌گرانه»، «پورنوگرافی»، «روابط نامشروع»، «همجنس‌گرایی»، و «بدحجابی» تا چه میزان بر امنیت اجتماعی تأثیر دارد؟

روش تحقیق: تحقیق حاضر از نظر ماهیت و روش توصیفی - تحلیلی از نوع پیمایشی و از نظر هدف کاربردی است. جامعه آماری کاربران اینستاگرام مستقر در شهر تهران را به طور تقریبی حدود ۴ میلیون نفر در نظر گرفت شد که بر اساس فرمول تعیین حجم نمونه کوکران ۳۸۴ نفر به عنوان حجم نمونه به روش خوشه ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند. روایی پرسش‌نامه از طریق اعتبار صوری و پایایی آن نیز به با استفاده از روش آلفای کرونباخ و نرم افزار SPSS مورد بررسی قرار گرفت.

یافته‌ها و نتیجه‌گیری: نتایج حاکی از آن بود که بین محتوای غیر اخلاقی و امنیت اجتماعی رابطه معنادار وجود دارد. همچنین بین محتواهایی مانند پورنوگرافی با امنیت اجتماعی با شدت (۲/۳)، روسپی‌گری با امنیت اجتماعی با شدت (۲/۱۲)، روابط نامشروع با امنیت اجتماعی با شدت (۲/۷۱)، بدحجابی با امنیت اجتماعی با شدت (۴/۰۷)، و همجنس‌گرایی با امنیت اجتماعی با شدت (۲/۷۶) رابطه معنادار وجود دارد و بر آن تأثیر گذارند.

کلیدواژه‌ها: محتوای غیراخلاقی، شبکه‌های اجتماعی مجازی، امنیت اجتماعی، اینستاگرام.

۱. دانشیار گروه علوم سیاسی دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران. a.zargar.1976@gmail.com

۲. استادیار گروه علوم اجتماعی، دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران. نویسنده مسئول. rar0664@yahoo.com

۳. کارشناس ارشد مدیریت علوم اطلاعات، دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران. alireza_up@yahoo.com

شبکه‌های اجتماعی و تاثیرگذاری آن‌ها بر زندگی فردی و اجتماعی، این روزها یکی از مباحث داغ و بعضاً نگران کننده محافل خانوادگی و اجتماعی شده است. افزایش شبکه‌های اجتماعی و تعداد روز افزون کاربران آن‌ها، انتشار روزانه حجم عظیمی از اطلاعات در ابعاد مختلف خبری، فرهنگی، اجتماعی، علمی، طنز و سرگرمی در شبکه‌های اجتماعی مجازی نیازمند یک مدیریت جدی و هماهنگ برای شناسایی، کنترل و ارایه آموزش پیرامون شناخت و مقابله با آسیب‌ها و تهدیدات موجود در این حوزه است.

کاربر اینترنت با گشت وگذار در جهان مجازی با روش‌های گوناگون زندگی جدید جهانی آشنا می‌شود و به این ترتیب شهروندان جامعه جهانی از اتخاذ یک موضع خاص یا به عبارتی هویت ثابت سر باز می‌زنند، زیرا ارزش‌ها و روش‌های متنوعی پیش رویشان وجود دارد. مردم در این فضا برای عبور از مرزها نیازمند گذرنامه نیستند، بنابراین به راحتی در بازار فرهنگ‌های متنوع حضور می‌یابند و در کمال آزادی هر فرهنگی را که بخواهند برمی‌گزینند (صانع پور، ۱۳۹۰: ۱۱۸).

در این میان توجه به مسائل غیر اخلاقی بیشتر است و اکثراً جوانان بر اثر کنجکاوی به این مسائل توجه می‌کنند که این کار نیز غیر اخلاقی می‌باشد. در واقع اخلاق واژه ای است در برگیرنده رفتار و اعمالی که اصولاً درست یا نادرست در نظر گرفته می‌شود و قوانینی که روی این فعالیت‌ها احاطه دارند و نیز ارزش‌هایی که درونی شده و توسعه یافته‌اند و از پس آن اعمال و رفتارهایی دنبال شده‌اند. اصول اخلاقی یک جامعه با سنت‌ها و رسومی در ارتباط است که عمل به آنها به عنوان راه درست یا غلط، به وسیله جامعه یا گروه پذیرفته شده است.

از طرفی توجه نکردن به مسائل اخلاقی در همه امور به خصوص در شبکه‌های اجتماعی می‌تواند تاثیرگذار بر جامعه باشد و افراد جامعه احساس نا امنی داشته باشند. «امنیت»، یعنی رفع خطر؛ رفع خطر یعنی استفاده بهینه از فرصت. بنابراین، باید چنین نتیجه گرفت که امنیت دارای دو عنصر اساسی تهدید و فرصت است و برقراری امنیت، منوط به رهایی نسبی از تهدید و بهره‌گیری بهینه از فرصت‌هاست. امنیت اجتماعی هر جامعه یکی از نیازهای اساسی است. امنیت در مفهوم عینی آن اندازه گیری فقدان تهدید علیه ارزش‌هاست؛ در مفهوم ذهنی آن فقدان احساس

۷۵

ترس از اینکه به چنین ارزش هایی حمله خواهد شد (خلیلی، ۱۳۸۱).

حال با ظهور اینترنت و شبکه های اجتماعی مجازی، به ویژه شبکه های اجتماعی که بر بستر تلفن های همراه فعالیت دارند تهدیداتی را برای امنیت اجتماعی جامعه به همراه دارند به نحوی که با پخش و انتشار محتوای غیر اخلاقی، ارزش ها و باورهای دینی و اخلاقی و هویت ایرانی - اسلامی ما را مورد حمله خود قرار داده اند. از جمله این شبکه های مجازی می توان به اینستاگرام اشاره نمود. بستر این شبکه مجازی موجب شده تا هر کسی و از هر جای بتواند به آن دسترسی داشته و در آن به نشر رفتارهای غیر اخلاقی اقدام نماید که این امر می تواند آرامش و آسایش افراد و جامعه را مختل نماید (جعفری و پناهی، ۱۳۹۶).

این در حالی است که بر اساس ماده ۳ قانون ناجا، هدف از تشکیل این نیرو «استقرار نظم و امنیت، تأمین آسایش عمومی و فردی، نگهبانی و پاسداری از دستاوردهای انقلاب اسلامی در چارچوب این قانون در قلمرو جمهوری اسلامی است». بنابراین به منظور تحقق اهداف فوق شناخت تهدیدات به ویژه تهدیدات نوظهور در فضای مجازی و به ویژه شبکه های مجازی که در بستر تلفن های همراه هوشمند فعالیت می کنند بسیار حائز اهمیت است. اگرچه تعداد کاربران شبکه اینستاگرام در ایران بیش از ۲۴ میلیون نفر برآورد شده اما پیرامون تاثیرات منفی محتوای غیر اخلاقی این شبکه اجتماعی صورت پژوهشی صورت نگرفته است. از این رو هدف تحقیق بررسی تعیین میزان تاثیر محتوای پیام های غیر اخلاقی (منظور پیام های با مضمون روابط نامشروع، روسپی گرایانه، همجنس خواهانه، بدحجابی و پورنوگرافی) شبکه اجتماعی اینستاگرام بر امنیت اجتماعی می باشد.

پیشینه تحقیق

یافته های پژوهش عدلی پور (۱۳۹۱)، در رساله کارشناسی ارشد (که به بررسی تاثیرات و پیامدهای شبکه های اجتماعی مجازی بر هویت اجتماعی جوانان پرداخته است) خود حاکی از آن است که شبکه های اجتماعی مجازی به عنوان یک پدیده نوظهور دارای آثار منفی شامل: تکه پاره گشتن سریع جوامع، دگرگونی مفاهیم مکان، زمان، فضا و منابع فرهنگی، به چالش کشیده شدن هویت های اصیل و سنتی، رواج هویت های سیال و ناپایدار، گمنامی و ناشناس ماندن و سرقت هویت است.

Archive of SID

هاشمیان فر و دیگران (۱۳۹۲)، پژوهشی را با عنوان «تأثیر دینداری و رسانه‌های جمعی بر احساس امنیت اجتماعی دانشجویان» به انجام رساندند. هدف از این تحقیق، بررسی تأثیر دینداری و رسانه‌های جمعی بر احساس امنیت اجتماعی است. روش تحقیق پیمایشی است. جامعه آماری تحقیق، شامل کلیه دانشجویان دانشگاه مازندران است. بدین منظور، نمونه‌ای ۴۰۰ نفری از دانشجویان به صورت نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شده‌اند. نتایج حاصل از آزمون همبستگی نشان می‌دهد که دینداری و تمامی ابعادش (بعد اعتقادی، عاطفی، پیامدی، مناسکی) با احساس امنیت اجتماعی رابطه مستقیم و معنی‌داری دارد. همچنین، احساس امنیت اجتماعی با میزان استفاده از رسانه‌های داخلی، تلویزیون، رادیو و ماهواره رابطه معنی‌داری دارد ولی با میزان استفاده از اینترنت، مجله و روزنامه رابطه معنی‌داری ندارد. رابطه احساس امنیت اجتماعی با میزان استفاده از تلویزیون، رادیو و رسانه‌های داخلی، به طور کلی، مستقیم، ولی با میزان استفاده از ماهواره معکوس است.

رستگار خالد و محمدیان (۱۳۹۲)، پژوهشی را با عنوان «استفاده از اینترنت و احساس امنیت اجتماعی (مورد مطالعه دانشگاه باهنر کرمان)» به انجام رساندند. این تحقیق با استفاده از روش پیمایش و در بین نمونه‌ای ۳۴۹ نفری از دانشجویان دانشگاه باهنر کرمان اجرا شده است. نتایج به دست آمده از بررسی نشان می‌دهد که هرچه میزان و سابقه استفاده از اینترنت بیشتر شود، احساس امنیت اجتماعی کاهش پیدا می‌کند. همچنین، بین نوع و میزان استفاده از اینترنت و احساس امنیت اجتماعی نیز رابطه وجود دارد؛ به گونه‌ای که از سویی استفاده از اینترنت در مقایسه با مصرف ابزاری آن احساس امنیت اجتماعی را بیشتر کاهش می‌دهد و از سوی دیگر کسانی که از سایت‌های فیلتر شده استفاده می‌کنند، احساس امنیت اجتماعی پایین‌تری نیز نسبت به بقیه دارند.

بنی اسد، آقا رحیمی و قنبری (۱۳۹۳)، در تحقیقی تحت عنوان امنیت اجتماعی بانوان شهرستان بندرعباس بیان داشتند، امروزه بدحجابی و جذابیت کاذب آن برای تعدادی از افراد همواره تهدیدی برای سلامت و امنیت جامعه است که در اثر بی‌توجهی می‌تواند زمینه‌ساز آسیب‌ها و جرایم اجتماعی مختلف دیگری باشد با توجه به فطری بودن حجاب و توجه جوامع بشری به آن، در طول تاریخ قدرت‌های استعماری برای رسیدن به مطامع و مقاصد شوم خود با استفاده از ابزارهای مختلف

فرهنگی (ماهواره، اینترنت و...) به استیز با حجاب برخاسته‌اند این مقاله به بررسی علل اجتماعی گرایش به پدیده بدحجابی در بین بانوان شهرستان بندر عباس می‌پردازد. مبانی نظری این پژوهش از سه نظریه عمده جامعه‌شناسی کجروی؛ نظریه آنومی دورکیم، کنترل اجتماعی هیرشی و همنشینی افتراقی و بر مبنای آن مدل تحقیقی طراحی و هشت فرضیه ارائه گردیده و نوع روش تحقیق غیرآزمایشی از نوع مستقیم و به صورت پیمایشی با استفاده از ابزار پرسشنامه است. جامعه آماری این تحقیق متشکل از بانوان ۱۸ تا ۴۵ ساله شهر بندر عباس در سال ۱۳۹۳ می‌باشد. حجم نمونه جامعه آماری از طریق فرمول کوکران محاسبه و شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای است. سپس برابر حجم نمونه آماری تعداد ۲۷۴ نفر به صورت تصادفی مورد بررسی قرار گرفته‌اند که پس از استخراج داده‌ها از طریق نرم افزار SPSS با استفاده از آمارهای توصیفی و استنباطی (ضریب همبستگی اسپیرمن، ضریب تعین) مورد تحلیل قرار گرفته است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که بین عوامل اجتماعی مستقلی مانند همنشینی با دوستان، ضعف باورهای دینی، سبک زندگی، رسانه‌ها، مدگرایی و وضعیت آب و هوایی و گرایش به بدحجابی رابطه معناداری وجود دارد و در ادامه آن بدحجابی بر امنیت اجتماعی بانوان تاثیر گذار می‌باشد.

عباس زمانی (۱۳۹۵)، در تحقیقی با عنوان شبکه‌های مجازی تلفن همراه و تضعیف ارزش‌های اخلاقی و خانوادگی کاربران به شناسایی تجارب کاربران از تضعیف ارزش‌های اخلاقی و خانوادگی در شبکه‌های اجتماعی مجازی تلفن همراه پرداخته است. روش تحقیق، کیفی از نوع پدیدارشناسی بوده بدین منظور تعداد ۲۰ نفر از کاربران حرفه‌ای دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان) با استفاده از نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند و اطلاعات آنها با مصاحبه نیمه ساختارمند گردآوری و با روش ۷ مرحله‌ای کلایزی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در این رابطه ابتدا ۱۲۲ مفهوم اولیه استخراج و در قالب ۲۶ مفهوم در حوزه تضعیف ارزش‌های اجتماعی دسته‌بندی گردید. گزاره اصلی این تحقیق با عنوان شناسایی تاثیر شبکه‌های مجازی تلفن همراه بر تضعیف ارزش‌های اخلاقی و خانوادگی با ۷ مفهوم اصلی شامل بی‌توجهی به روابط و مسئولیت‌های خانوادگی، توجه و رسیدگی کمتر به وضعیت تحصیلی فرزندان، عادی‌سازی توهین و مسائل جنسی، شکل‌گیری و تسهیل ارتباطات جنسی نامشروع، کاهش وابستگی‌های خانوادگی،

Archive of SID

شکل‌گیری ارتباطات احساسی کاذب و غیر واقعی و عادی سازی خشونت بود که در این مقاله بدان پرداخته شده است. یافته‌ها بیانگر این بود که کاربران حرفه‌ای در جریان استفاده از شبکه‌های مجازی تلفن همراه تجارب منفی مختلفی کسب کرده‌اند که بر روند زندگی خانوادگی و ارزش‌های اخلاقی آنها بسیار تاثیر گذار بوده است. آگاهی از این تهدیدات ضمن کاهش آسیب‌های اجتماعی، امکان استفاده بهینه از رسانه‌های نوین را فراهم و مسیر برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری خرد و کلان فرهنگی کشور را برای متولیان امر هموارتر می‌نماید.

مرتضی چمل نژاد و حسین لشکری (۱۳۹۵)، در تحقیقی با عنوان بررسی فرصت‌ها و تهدیدات پیش روی شبکه‌های اجتماعی برای فرهنگیان بسیجی به بررسی فرصت‌ها و تهدیدات پیش روی شبکه‌های اجتماعی برای فرهنگیان بسیجی پرداخته‌اند. روش پژوهش توصیفی، تحلیلی بوده که با رویکرد اسنادی به شیوه فیش برداری از منابع دسته اول و دوم، تفسیر و تبیین فرصت‌ها و تهدیدات شبکه‌های اجتماعی، پاسخ به سوالات پژوهش و کاربست آن‌ها در زندگی فرهنگیان بسیجی صورت گرفته است. نتایج نشان می‌دهد که شبکه‌های اجتماعی به لحاظ کارکردهای فرا منطقه‌ای باعث ایجاد جامعه ارتباطی چند ملیتی شده‌اند که تاثیر گذاری این خصیصه بر قشر فرهنگیان غیرقابل انکار می‌باشد. فرهنگیان بسیجی می‌توانند از فرصت‌های شبکه‌های اجتماعی همچون، تقویت خرد جمعی، تبلیغ و توسعه ارزش‌های انسانی در سطح بین‌المللی، ایجاد ارتباط مجازی مستمر با دوستان، تقویت زمینه‌های مشارکت‌های اجتماعی با تشکل‌های مختلف، مدیریت محتوایی شبکه‌ها، جهت‌نشر و تبیین ارزش‌های بسیج فرهنگیان و اشاعه آرمان‌های انقلاب اسلامی در سطوح مختلف بهره‌برداری نمایند. همچنین این شبکه‌ها می‌توانند تهدیداتی از قبیل تاثیر پذیری از فرهنگ صهیونیسم، ایجادشکاف میان آرمان‌های انقلاب و شعائر دینی، کم‌رنگ نمودن فرهنگ مهدویت در جامعه، ترویج فرهنگ غربی، مدگرایی، پورنورگرافی، دوستی‌ها مجازی، ایجاد چالش‌های مذهبی اعتقادی، ایجاد شبهات، ایجاد هویت دیجیتالی در بین کاربران این شبکه‌ها، به همراه داشته باشد. این شبکه‌ها در ابعاد مختلف زندگی فرهنگیان بسیجی نیز می‌توانند تاثیرگذار باشند و موجب انزوا طلبی، فردگرایی، زمینه‌سازی برای ایجاد روابط آزاد به دور از تقید دینی و ایجاد استرس در زنان باشد.

اردونمز (۲۰۰۹) در بررسی تأثیر رسانه‌ها بر احساس ناامنی شهروندان در ترکیه نشان داد که از میان متغیرهای جمعیتی، تنها جنسیت و از میان متغیرهای رسانه‌ای، تنها تماشای برنامه‌های جنایی تلویزیون و اخبار اینترنت با احساس ناامنی رابطه دارد.

ژو و همکاران (۲۰۰۹) در پژوهشی با عنوان "شبکه‌های اجتماعی؛ ارزش‌های فردی و اعتبار" دریافته‌اند که شبکه‌های اجتماعی ممکن است دسترسی به دیگران با افکار و دیدگاه‌های مختلف را امکان‌پذیر کند و حتی دیگرانی که شبیه به هم هستند را به هم پیوند می‌دهند. همچنین شبکه‌های اجتماعی فرصت‌ها و محدودیت‌هایی را فراهم می‌کنند که بر نگرش‌ها و رفتارهای فرد تأثیر می‌گذارد. مطالعه روابط اجتماعی می‌تواند به آشکاری ساز و کارهایی کمک نماید که تعیین‌کننده توسعه‌های اجتماعی هستند و آنها نیز به نوبه خود شرایط تداوم، وقفه و ایجاد روابط و تجربه‌های شخصی‌ای که این روابط موجب‌شان می‌شوند، تنظیم می‌کنند.

تعریف مفاهیم

شبکه اجتماعی مجازی: شبکه‌های اجتماعی اینترنتی پایگاه یا مجموعه پایگاه‌هایی هستند که امکانی فراهم می‌آورد تا کاربران بتوانند علاقمندی‌ها، افکار و فعالیت‌های خودشان را با دیگران به اشتراک بگذارند و دیگران هم این افکار و فعالیت‌ها را با آنان سهیم شوند. یک شبکه اجتماعی، مجموعه‌ای از سرویس‌های مبتنی بر وب است که این امکان را برای اشخاص فراهم می‌آورد که توصیفات عمومی یا خصوصی برای خود ایجاد کنند، یا با دیگر اعضای شبکه ارتباط برقرار کنند، منابع خود را با آنها به اشتراک بگذارند و از میان توصیفات عمومی دیگر افراد، برای یافتن اتصالات جدید استفاده کنند؛ به طور کلی در تعریف شبکه‌های مجازی اجتماعی می‌توان گفت شبکه‌های اجتماعی مجازی سایت‌هایی هستند که از یک سایت ساده مانند موتور جستجوگر با اضافه شدن امکاناتی مانند چت و ایمیل و امکانات دیگر خاصیت اشتراک‌گذاری را به کاربران خود ارائه می‌دهند. شبکه‌های اجتماعی، محل گردهمایی صدها میلیون کاربر اینترنت است که بدون توجه به مرز، زبان، جنس و فرهنگ، به تعامل و تبادل اطلاعات می‌پردازند. در واقع شبکه‌های اجتماعی برای افزایش و تقویت تعاملات اجتماعی در فضای مجازی

Archive of SID

طراحی شده‌اند. به طور کلی از طریق اطلاعاتی که بر روی پروفایل افراد قرار می‌گیرد مانند عکس کاربر، اطلاعات شخصی و علایق (که همه این‌ها اطلاعاتی را در خصوص هویت فرد فراهم می‌آورد) برقراری ارتباط تسهیل می‌گردد. کاربران می‌توانند پروفایل‌های دیگران را ببینند و از طریق برنامه‌های کاربردی مختلف مانند ایمیل و چت با یکدیگر ارتباط برقرار کنند (صادقی و عامری، ۱۳۹۵).

شبکه اینستاگرام: یکی از انواع رسانه‌های اجتماعی (مجازی) است که توسط کوین سیستروم و مایک کرایگر در اکتبر ۲۰۱۰ راه اندازی شد. محبوبیت اینستاگرام، بیشتر به واسطه اشتراک گذاری تصویر است، اما به کاربران خود این امکان را می‌دهد تا محتوای خود را در قالب ویدئوهای کوتاه نیز بارگذاری کنند. خود اینستاگرام این چنین گفته است که «عکس یا ویدئو بگیرد و به راحتی بارگذاری کنید. این یک راه جدید برای دیدن جهان است» (اسلامی، ۱۳۹۴).

امنیت اجتماعی: منظور از امنیت اجتماعی آرامش و آسودگی خاطر است که هر جامعه موظف است برای اعضای خود در زمینه‌های شغلی، اقتصادی و قضایی ایجاد کند. بنابراین امنیت اجتماعی چیزی نیست جز حالتی از آسودگی خاطر مردم از ترس، تهدید و اضطراب و مصون ماندن جان، مال، ناموس، هویت و اعتقادات آنان از هرگونه تهدید و تعرض مفروض (اخلاقی، ۱۳۹۳).

محتوای غیر اخلاقی: اخلاق شامل ملکات نفسانی، حالات روحی، آداب فردی، آداب اجتماعی و کلیه افعال اختیاری شامل جوارح و جوانحی که متصف به خوب و بد می‌شوند و دارای بار ارزشی هستند و انسان را در نیل به کمال نهایی یعنی قرب الهی و عبودیت و بندگی کمک می‌کنند. به عبارتی دیگر، اخلاق مجموعه‌ای است از بایدها و نبایدهای فکری و رفتاری درحوزه فرهنگ، متأثر از باورها، ایده‌ها و عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و نمادها بنابراین پیام‌هایی که خارج از این چارچوب باشند را پیام‌های غیر اخلاقی گویند (شمالی، ۱۳۸۹).

روسپی‌گری: روسپیگری، تن‌فروشی یا فحشا، به تجارت یا پیشه آمیزش جنسی طبیعی یا غیرطبیعی در قبال درآمد و یا برخی دیگر منافع گویند که گاهی اوقات با عنوان سکس تجاری^۱ نیز مطرح می‌شود (قدسی و بر زمینی، ۱۳۹۶).

رابطه نامشروع: اگر زن و مرد بالغ بدون وجود عقد شرعی با هم در ارتباط باشند، این ارتباط یک ارتباط نامشروع است اعم از این که در رستوران یا کافه با هم دیدار کنند یا در پارک قدم بزنند (شاهدی و موسوی، ۱۳۹۶).

همجنس گرایی: همجنس گرایی یعنی ارضای غریزه جنسی از طریق همجنس (مانند لواط در مردان و مساحقه در زنان) به هر شکل که باشد حرام و گناه کبیره محسوب می شود (شاهدی و موسوی، ۱۳۹۶).

بدحجابی: برای تعریف بدحجابی بهتر است در ابتدا حجاب و حدود آن مشخص شود.

حجاب از منظر لغت: لغت حجاب به معنای پوشیدن، پرده و حاجب به کار رفته و در هیچ موردی اصالتاً به معنای نوع سبک پوشیدن و نوع سبک لباسی که پوشیده می شود اطلاق نشده است (اخلاقی، ۱۳۹۳). مقصود از حجاب اسلامی آن نوع پوششی است که دارای این دو ویژگی باشد: ۱- حدود شرعی پوشش در آن رعایت شده باشد، ۲- با خودنمایی و جلب نظر نامحرمان همراه نباشد.

طبق این تعریف حجاب امری نیست که صرفاً به موضوع پوشش مرتبط باشد بلکه امری رفتاری نیز هست. با اطلاعات بالا معلوم شد که بد حجاب فقط کسی نیست که حد واجب حجاب شرعی را رعایت نمی کند؛ ممکن است کسی این حدود را کاملاً رعایت کند ولی در عین حال وضع ظاهرش، نوع رفتارش با مردان، نوع سخن گفتنش، نوع راه رفتنش، حتی نوع نگاهش به افراد و اطرافش و در يك كلام نوع رفتار ارتباطی او در اجتماع به گونه ای باشد که زبان دار باشد یعنی با زبان بی زبانی توجه نا محرمان را به خود جلب نماید (اخلاقی، ۱۳۹۳).

پورنوگرافی: پورنوگرافی از دو واژه پورن^۲ به معنای فاحشه و گرافین^۳ به معنای نوشتن و تحریر کردن است. گاهی فرد به دلیل این که در زندگی واقعی خود به رویاهایش دست نمی یابد، به استفاده از نوشته، فیلم و تصاویر مستهجن روی می آورد و سعی می کند با آنها کمبودهایش را جبران کند. عکس و فیلم های پورنوگرافی به دلیل ماهیت آن معمولاً رفتارهایی غیر معمول و در بیشتر موارد نیز رفتارهای بیمارگونه را به نمایش می آورند (فلاحی، ۱۳۸۸).

1-homosexuality

2-porne

3-graphhein

اگر چه به باور کاستلز، شبکه‌ها، در عصر حاضر چنان اثرگذارند که ریخت اجتماعی جدید جوامع ما را تشکیل می‌دهند و گسترش منطق شبکه‌ای تغییرات چشم‌گیری در عملیات و نتایج فرایندهای تولید، تجربه، قدرت و فرهنگ ایجاد می‌کند (مهدی زاده، ۱۳۹۳، ص ۳۳۷). با این وصف تنزل ساختمندی ریخت اجتماعی جوامع به شبکه‌های اجتماعی مجازی موجب به حاشیه راندن بسیاری از واقعیات اجتماعی و ایجاد خلل در درک واقعی جامعه می‌شود. کاستلز در نظریه جامعه شبکه‌ای خود، ارجحیت بیشتری برای فضای مجازی نسبت به فضای واقعی قائل شده است. این در حالی است که این دو فضا در یکدیگر تیده هستند و کنش‌گری اجتماعی و سیاسی به طور توأم در این دو فضا، غیر قابل تفکیک از یکدیگر است. وی در فاصله زمانی تقریباً ۱۳ ساله تالیف دو کتاب عصر اطلاعات و کتاب اخیر، نتوانست شواهد و دلایل بیشتری برای شبکه‌ای شدن ریخت اجتماعی جوامع بیابد. در کتاب «شبکه‌های خشم و امید» به تجربیاتی از استفاده فعالان در کشورهای تونس، مصر، اسپانیا و بورس وال استریت از شبکه‌های اجتماعی اشاره کرده که تنها گزاره‌هایی درباره کارکردهای این شبکه‌هاست و برای عمومیت یافتن کارکرد شبکه‌های اجتماعی و تسری آنها به تمام جنبه‌های زندگی شهروندان در سطح جهانی به شواهد بیشتری نیاز دارد. کاستلز در کتاب «قدرت ارتباطات» در صدد است تا اثبات کند که قدرت و ضد قدرت در شبکه‌های ارتباطی جهانی یا همان شبکه‌های اجتماعی مجازی نهفته است. شبکه‌هایی که می‌توانند هر کاری را به سرانجام برسانند.

با نفوذ روزافزون اینترنت، به عنوان شبکه شبکه‌ها، شکل جدیدی از ارتباطات تعاملی پدید آمده که می‌تواند ظرفیت ارسال پیام‌های چند به چند، در زمان حال یا زمانی انتخاب شده و با امکان استفاده از ارتباطات نقطه به نقطه، پخش محدود یا گسترده، چندین برابر کرده است. آنچه محرز است این که کاستلز نگاهی رسانه محور به جهان دارد و برای فناوری (ارتباطات و اطلاعات) قدرت زیادی قائل است. همین موجب می‌شود که او نقش مخاطبان و دیگر متغیرها را در فرایند ارتباطی از طریق تقلیل معادله چند متغیری به معادله خطی ساده بیرنگ کند. به هر ترتیب رسانه‌های مجازی جدید می‌توانند تحولات غیر قابل انکاری در

تمامی عرصه‌های زندگی فردی- اجتماعی به وجود آورند که حوزه فرهنگی و تغییر اخلاق اجتماعی یکی از آنهاست. در این مقاله تاکید بر اهمیت قدرت شبکه‌های اجتماعی مجازی است، یعنی تاثیر پیام‌های غیر اخلاقی شبکه‌های اجتماعی بر امنیت اجتماعی.

مضمون اصلی مقاله آن است که شبکه‌های اجتماعی مجازی با ارسال انواع پیام‌های غیر اخلاقی از پیام‌های با مضمون روابط نامشروع، روسپی گرایانه، و همجنس خواهانه گرفته تا پیام‌هایی در خصوص حجاب و پورنوگرافی می‌تواند بر امنیت اجتماعی تاثیر بگذارد.

پورنوگرافی یا هرزه‌نگاری (نمایش محتوای فعالیت جنسی با رفتار شهوانی، همچون نوشته‌ها، عکس‌ها و فیلم‌ها) به قصد تحریک انگیزه‌های شهوانی، یکی از جرایم مرتبط با محتواست که در تقسیم‌بندی حقوق موضوعه، در زمره جرایم علیه اخلاق و عفت عمومی قرار دارد و در مفهوم عام به معنای تصاویر و محتوای است که عمدتاً به قصد تحریک جنسی ارائه می‌شود، این موارد در قالب نمایش ارائه، تولید و تجارت محتویات مستهجن است (گارنر، ۲۰۰۴). روسپی‌گری (که می‌توان آن را تن دادن به رابطه جنسی در ازای دریافت پول تعریف کرد) به عنوان یکی از فعالیت‌های شبکه‌های اجتماعی است (گیدنز، ۱۳۸۶: ۱۹۶). به هر ترتیب شبکه‌ها به عنوان شمشیری دولبه می‌توانند با ارائه پیام‌های مخرب با محتواهای غیر اخلاقی بر امنیت اجتماعی تاثیر بگذارند.

جدول شماره ۱: مدل مفهومی تحقیق

متغیرها	شاخص‌ها	منابع	مؤلفه
پورنوگرافی	شبکه اینستاگرام دارای محتوای پورنوگرافی می‌باشد، دسترسی را آسان می‌کند، کاربران را ترغیب می‌کند/عادی جلوه می‌دهد/ قابل کنترل و مراقبت فردی می‌باشد.	والر اشتاین؛ مارک لاسر؛ تامپسون؛ دیده‌بان(۱۳۹۳)؛ طلاکش(۱۳۹۴)	انتقال دهنده افکار و سیاست‌های جوامع غربی؛ در شبکه‌های اجتماعی (مجازی) دسترسی به هرزه‌نگاره‌های جنسی آسان است؛ تهاجم علیه فرهنگ‌ها و تهدید امنیت از طریق شبکه‌های اجتماعی و رسانه‌ها؛ دسترسی آسان و ناشناس به تصاویر و فیلم‌ها.
روسپی‌گری	در اینستاگرام کلیپ‌های از درآمدزایی روسپی‌گری، می‌باشد، فقر را دلیلی برای روسپی‌گری می‌داند، بی‌بند و برای جنسی را ترویج می‌دهد، روسپی‌گری را امری مطرود و ناپسند نشان نمی‌دهد.	دانیل لرنر، تامپسون، مک لوهان، سورین و تانکارڈ (۱۳۹۳)	تغییر ذهنیت افراد، بالا بردن سطح انتظارات افراد و ایجاد احساس محرومیت و نارضایتی از وضعیت زندگی/تهاجم علیه فرهنگ‌ها و تهدید امنیت اجتماعی از طریق شبکه‌های اجتماعی و رسانه‌ها/تغییر الگوهای رفتاری در نتیجه کم‌رنگ کردن باورها و ارزش‌ها
روابط نامشروع	در اینستاگرام روابط نامشروع مردان و زنان متاهل عادی سازی می‌شود، روابط نامشروع از حقوق افراد است، ازدواج سپید رواج داده می‌شود، ارتباط با جنس مخالف بدون مانع وجود دارد همچنین بی‌غیرتی و خیانت را عادی نشان می‌دهد.	گرنبر، سورین و تانکارڈ (۱۳۹۳)، مارک لاسر، لویی آلتوسرا	تغییر نگرش، شکل دادن به گرایش‌های ارزشی و عقاید/تغییر الگوهای رفتاری در نتیجه کم‌رنگ شدن باورها و ارزش‌ها/دسترسی آسان و ناشناس بودن افراد/حساسیت زدایی
همجنس‌گرایی	در اینستاگرام همجنس‌گرایی عادی جلوه داده می‌شود، دسترسی افراد همجنس‌گرا به یکدیگر آسان می‌باشد، نمادهای همجنس‌گرایی رواج می‌یابد، همجنس‌گرایی جرم و امر ناپسند شناخته نمی‌شود.	جرج گرینبر، مارک لاسر، لویی آلتوسرا، ژوچی شین	شکل‌دهی به فرهنگ، هویت، باورها، و ارزش‌های اجتماعی/تغییر نگرش، شکل دادن به گرایش‌های ارزشی و عقاید/دسترسی آسان و ناشناس بودن افراد/حساسیت زدایی
بدحجابی	در اینستاگرام بدحجابی از طریق عادی‌سازی در تصاویر و فیلم‌ها رواج دارد، به بدحجابی و بی‌حجابی تشویق می‌شوند، کمپین‌های بدحجابی و بی‌حجابی ایجاد شده است، حجاب را یک امر فردی و حقوق شخصی نشان داده می‌شود.	گرنبر و والر اشتاین، سورین و تانکارڈ (۱۳۹۳)	تغییر نگرش، شکل دادن به گرایش‌های ارزشی و عقاید/تغییر الگوهای رفتاری در نتیجه کم‌رنگ کردن باورها و ارزش‌ها/ شکل‌دهی به فرهنگ، هویت، باورها، و ارزش‌های اجتماعی/انتقال دهنده افکار و سیاست‌های جوامع غربی (تهاجم فرهنگی)
امنیت اجتماعی	امنیت اجتماعی یعنی، عدم ترویج ناامنی اخلاقی در جامعه و فضای مجازی، عدم وجود فشار اجتماعی در استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی، عدم کاهش میزان رضایت‌مندی از و اعتماد کاربران به فضای مجازی، آرامش، درمان بودن خود و خانواده در اینستاگرام، دلهره نداشتن از افزایش گرایش به جرم و ناهنجاری‌ها ...	مولار، باری یوزان، گیدنز، سیفی (۱۳۸۵)	حفظ شرایط قابل پذیرش برای تکامل الگوهای سنتی زبان، فرهنگ، انجمن‌ها، مذهب، هویت ملی و رسوم. حفظ ارزش‌ها و هویت‌ها/ایمن شدن، درمان بودن و بی‌بیماری/حفظ تهنیداتی برای حفظ زندگی افراد یک جامعه

□

۸۵

بررسی تاثیر محتوای غیر اخلاقی شبکه های اجتماعی مجازی بر امنیت اجتماعی (مطالعه موردی: شبکه اینستاگرام)

این پژوهش از حیث جهت گیری، پژوهشی کاربردی و از حیث هدف، کاربردی، از نظر ماهیت و روش توصیفی- تحلیلی از نوع پیمایشی می باشد. جامعه آماری تحقیق کاربران اینستاگرام مستقر در شهر تهران در سال ۱۳۹۸ را به طور تقریبی حدود ۴ میلیون نفر در نظر گرفت. بدین منظور با استفاده از فرمول حجم نمونه کوکران تعداد ۳۸۴ نفر به عنوان نمونه انتخاب و به کمک روش احتمالی از نوع خوشه ای چند مرحله ای مناطق تهران بزرگ به چهار قسمت اصلی (شمال، غرب، شرق و جنوب) تقسیم و از بین مناطق ۲۲ گانه شهرداری تهران مناطق ۲۱، ۱۹، ۴، ۲۰ انتخاب و از هر کدام از مناطق چهار محل به صورت تصادفی انتخاب و در درون هر محله ای افراد با توجه به سرای محله ها به صورت تصادفی گزینش گردیدند و پرسشنامه ها به کاربران شبکه اجتماعی مجازی اینستاگرام ارائه و تکمیل گردید. در ادامه پس از جمع آوری پرسشنامه ها ۱۷ عدد از آنها یا بازگردانده نشده بودند یا این که درست پر نشده و قابل استفاده نبودند که کنار گذاشته شده و نمونه مورد بررسی به تعداد ۳۶۷ نفر تقلیل یافت. روش جمع آوری اطلاعات میدانی و ابزار آن پرسش نامه محقق ساخته است. روایی تحقیق از طریق روایی صوری (پرسش از ۱۴ نفر از نخبه ها و کارشناسان فن) و پایایی آن از طریق روش ضریب آلفای کرونباخ^۱ که در جدول شماره ۲ دیده می شود، به دست آمد.

جدول شماره ۲: ضرایب پایایی پرسشنامه در مرحله آزمون آزمایشی

متغیرها	تعداد سوال	ضریب آلفا
پورنوگرافی	۵	۰/۸۸
روسی گری	۵	۰/۸۲
روابط نامشروع	۵	۰/۸۶
همجنس گرایی	۵	۰/۸۶
بدحجابی	۴	۰/۷۷
امنیت اجتماعی	۵	۰/۷۳

یافته‌های تحقیق

یافته‌های توصیفی

از مجموع ۳۶۷ نفر پاسخ دهنده بیشترین درصد برای زنان با فراوانی ۲۰۸ نفر و مردان با فراوانی ۱۵۷ نفر می‌باشد و تنها ۲ نفر جوابگوی این پرسش نبوده‌اند. ۱۸۱ نفر مجرد با درصد فراوانی ۸/۴۹٪ و ۱۷۶ نفر متأهل با درصد فراوانی ۴۸٪ بودند. از ۳۶۷ نفر ۵۲ نفر با ۲/۱۴٪ زیر دیپلم، ۸۰ نفر با ۲۱/۸٪ دیپلم، ۵۶ نفر با ۳/۱۵٪ فوق دیپلم و ۱۳۰ نفر با ۳۵/۴٪ لیسانس همچنین ۲۹ نفر با ۷/۹٪ فوق لیسانس می‌باشند. همچنین ۲۰ نفر به این گزینه جواب نداده‌اند. با توجه به داده‌های به دست آمده بیشترین فراوانی برای بازه سنی ۲۶-۳۵ سال می‌باشد و کمترین فراوانی برای رده سنی بالاتر از ۵۵ سال بوده است همچنین ۱۴ نفر به این قسمت پاسخی نداده‌اند.

جدول شماره ۳: شاخص‌های مرکزی، پراکندگی متغیرها

حد اکثر	حداقل	انحراف معیار	میانگین	
۵	۱	۳۲۸۹	۲,۳۱	پورنوگرافی
۵	۱	۴۱۱۲	۲,۳۱	روسی‌گری
۵	۱	۴۲۰۸	۲,۱۲	روابط نامشروع
۵	۱	۴۲۹۳	۲,۲۵	همجنس‌گرایی
۳	۱	۴۴۶۷	۲,۹۳	بدحجابی
۵	۱	۴۵۹۸	۲,۳۰	امنیت اجتماعی

با توجه به جدول فوق میانگین‌های به دست آمده نزدیک به ۳ می‌باشند و همچنین انحراف معیار متغیرها در محدوده (۰/۴) می‌باشد که بیانگر این است که پراکندگی داده‌ها به مقدار متوسط نزدیک است و دارای پراکندگی زیادی نمی‌باشند. در واقع در انحراف معیار مجموعه‌ای از داده‌ها نزدیک به صفر باشد نشانه آن است که داده‌ها نزدیک به میانگین هستند و پراکندگی اندکی دارند. در حالی که انحراف معیار بزرگ نشان‌دهنده پراکندگی قابل توجه داده‌ها می‌باشد.

بررسی فرضیه های تحقیق

جدول شماره ۴: ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرها مستقل و وابسته

متغیرها	امنیت اجتماعی	سطح معنی دار (دو طرفه)
پورنوگرافی	.۲۷۶ ^{**}	.۰۰۱
روسی گری	.۲۳۰ ^{**}	.۰۰۰
روابط نامشروع	.۲۱۲ ^{**}	.۰۰۰
همجنس گرایی	.۲۷۱ ^{**}	.۰۰۱
بدحجابی	.۴۰۷ ^{**}	.۰۰۰
تعداد	۳۶۷	

Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).**

نتیجه به دست آمده بیانگر آن می باشد که میزان ضریب همبستگی بین متغیرهای پورنوگرافی، روسپی گری، روابط نامشروع، همجنس گرایی و بدحجابی با امنیت اجتماعی، در بازه رو به بالا قرار دارند که شدت رابطه بین این متغیرها را نشان می دهد و با توجه به اینکه سطح معنی داری و همبستگی بین متغیرها کمتر از ۰/۰۱ می باشد متغیرها در سطح معنی داری ۰/۹۹ با هم همبستگی و ارتباط معنی داری دارند؛ و فرضیه های تحقیق تایید می گردند.

فرضیه اصلی

بین محتوای پیام های غیر اخلاقی شبکه اجتماعی اینستاگرام با امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد. ضرایب معادله رگرسیون به قرار جدول زیر می باشد:

جدول شماره ۵: ضرایب معادله رگرسیون

	ضرایب غیر استاندارد	ضرایب استاندارد	T	سطح معنی داری
	B	Beta		
مقدار ثابت	۱,۲۹۳		۹,۰۶۰	.۰۰۰
پورنوگرافی	.۱۶۶	.۱۱۷	۲,۲۶۱	.۰۴۴
روسی گری	.۱۵۲	.۱۶۰	۲,۸۱۷	.۰۷۰
روابط نامشروع	.۲۱۶	.۲۳۲	۲,۳۷۳	.۰۱۸
همجنس گرایی	.۱۴۷	.۰۵۱	۳,۷۰۷	.۰۳۰
بدحجابی	.۵۴۱	.۴۶۰	۷,۳۳۹	.۰۰۰

ضرایب معادله رگرسیون به دو بخش تقسیم می گردند:

۱- ضریب تأثیر غیر استاندارد (B)

۲- ضریب تأثیر استاندارد (Beta)

ضرایب غیراستاندارد یعنی ضرایب B برای نوشتن معادله رگرسیون می باشند و از آن‌ها برای نوشتن معادله رگرسیون استفاده می شود. بر این اساس معادله رگرسیون این تحقیق برای نمونه مربوط به امنیت اجتماعی به صورت زیر می باشد:

$$Y = 1.293 + 0.166x_1 + 0.152x_2 + 0.216x_3 + 0.147x_4 + 0.541x_5$$

$$+ ۰/۵۴۱(\text{بدحجابی}) + ۰/۱۴۷(\text{همجنس گرایی}) + ۰/۲۱۶(\text{روابط نامشروع}) +$$

$$۰/۱۵۲(\text{روسی گری}) + ۰/۱۶۶(\text{پورنوگرافی}) + ۱/۲۹۳ = \text{امنیت اجتماعی}$$

با توجه به معادله رگرسیون می بینیم که با هر واحد تغییر در پورنوگرافی مقدار متغیر امنیت اجتماعی به اندازه ۰/۱۶۶ واحد تغییر می کند، با هر واحد تغییر در متغیر روسپی گری، متغیر وابسته حدود ۰/۱۵۲ واحد تغییر می کند همچنین با هر واحد تغییر در متغیرهای روابط نامشروع، همجنس گرایی و بدحجابی متغیر وابسته (امنیت اجتماعی) به ترتیب ۰/۲۱۶، ۰/۱۴۷ و ۰/۵۴۱ واحد تغییر می نماید. با توجه به سطح معنی داری، متغیر پیام‌های غیراخلاقی در پیش بینی متغیر وابسته تأثیر معنی داری دارد.

نتایج تحقیق

در فرضیه اول این نتیجه حاصل گردید که رابطه معناداری بین محتوای پیام‌های روسپی گرایانه شبکه اجتماعی اینستاگرام با امنیت اجتماعی وجود دارد. شبکه اجتماعی مجازی اینستاگرام به واسطه دسترسی آسان و نبود محدودیت با توجه به قابلیت‌های مختلف از جمله اشتراک گذاری عکس، فیلم، عکس نوشته، گزارش‌های تصویری آنلاین و آفلاین و ... با استفاده از تکنیک تکرار بر هویت اجتماعی افراد به ویژه جامعه اسلامی و هویت اصیل ایرانی، باورها و ارزش‌های دینی و ملی و فرهنگ ایرانی تأثیر گذاشته و آنها را به چالش کشیده است. برخلاف باورها و ارزش‌های دینی اینستاگرام با انتشار گسترده محتواهای پورنوگرافانه، پورنوگرافی را عادی جلوه داده، آن را امری فردی و قابل کنترل دانسته و موجب ترغیب افراد به

آن می شود. بنابراین اینستاگرام با این نوع از محتوای غیر اخلاقی بر مبانی اخلاقی کاربران تأثیر گذاشته و موجبات کاهش امنیت اجتماعی در جامعه را فراهم می آورد. با توجه به نتایج به دست آمده می توان گفت که با نتایج تحقیقاتی همچون مسعود و بهروان (۱۳۹۶) همسو و با تحقیقاتی چون خواجه نوری و کاوه (۱۳۹۲)، رستگار خالد و محمدیان (۱۳۹۲)، اردونمز (۲۰۰۹) نزدیک می باشد. همچنین این یافته های در راستای نظریه مارک لاسر مبنی بر دسترسی آسان و نبود محدودیت در فضای مجازی می باشد. همچنین یافته های این تحقیق تا حدود زیادی با یافته های تحقیق آقایان محمد صادق چاووشی و هادی کرامتی معز (۱۳۹۷) مبنی بر دسترسی آسان به محتوای پورنوگرافانه در شبکه های اجتماعی مجازی تلگرام و اینستاگرام بسیار نزدیک و همسو می باشد.

در فرضیه دوم مشخص گردید بین محتوای پیام های روسپی گرایانه شبکه اجتماعی اینستاگرام با امنیت اجتماعی رابطه معنادار وجود دارد. شبکه های اجتماعی مجازی از جمله اینستاگرام بر اذهان مردم، ارزش ها و باورهای آنها تأثیر گذاشته و سبک زندگی و روابط درون و برون فردی را دستخوش تغییر می نمایند انعکاس جلوه ای از فاصله طبقاتی در جامعه، تجمل گرایی و نشان دادن زندگی های لاکچری و ... افراد را دچار نوعی سرخوردگی نموده و این طور تلقین می نماید که عامل هم این بدبختی ها فقر و راه فرار از آن کسب درآمد بالا حتی از طریق تن فروشی است. درحقیقت بدین طریق افراد را به این امر تشویق و ترغیب می نماید. همچنین با ایجاد وسوسه و تحریک افراد جهت تماشا و دنبال کردن مفاهیم غیر اخلاقی و حساسیت زدایی، بی بندباری جنسی را ترویج نموده و با از بین بردن قبح و زشتی روسپی گری آن را امری مطرود و ناپسند نمی داند. در نتیجه اینستاگرام با انتشار و به اشتراک گذاری پیام های روسپی گرایانه تأثیرات منفی را بر امنیت اجتماعی جامعه می گذارد. نتایج به دست آمده با نتایج تحقیق مسعود و بهروان (۱۳۹۶) همسو بوده و به نتایج تحقیقاتی چون عین بیگی (۱۳۹۴)، زارعی و همکاران (۱۳۹۶) و کاتفورد (۱۹۹۵) نزدیک می باشد. همچنین یافته های این تحقیق تا حدود زیادی با یافته های تحقیق آقایان اکبر وری، مرتضی نیازخانی و حسن کلاکی (۱۳۸۹) مبنی بر گرایش به روسپی گری به دلیل عوامل اقتصادی نظیر فقر و بیکاری و یافته های تحقیق خانم ها طاهره عابدی تهرانی و فاطمه افشاری (۱۳۹۰) مبنی بر ترویج بی بندباری

Archive of SID

جنسی از طریق رسانه‌ها از طریق اینترنت و ماهواره نزدیک و همسو می‌باشد.

فرضیه سوم نشان می‌دهد که بین محتوای پیام‌های روابط نامشروع شبکه اجتماعی اینستاگرام با امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد. هرچقدر مفاهیم و مطالب غیر اخلاقی تکرار و برجسته شوند تأثیرات آنها بر افکار افراد بیشتر می‌شود. اینستاگرام با تغییر الگوها و تصورات ذهنی ارزش‌ها و باورهای دینی را کمرنگ و با پخش تصاویر و فیلم‌های شهوت‌انگیز از ارتباط نامشروع زنان و مردان در سطح وسیع و تکرار آن روابط نامشروع زنان و مردان، خیانت و بی‌غیرتی را عادی جلوه می‌دهد. با فراهم آوردن ارتباطی آسان در محیطی به ظاهر امن و ناشناخته ماندن هویت اصلی کاربران موجب می‌گردد تا افراد به راحتی و بدون هیچ محدودیتی ارتباط بگیرند. ارتباط‌گیری زنان متاهل با مردان متاهل و بالعکس، ارتباط‌گیری زنان متاهل با مردان مجرد و مردان متاهل با دختران به‌صورت همبازی و ازدواج سپید به شدت بر بنیان خانواده‌ها به‌ویژه در جامعه ایرانی و اسلامی ما تأثیرات منفی داشته و موجب از هم‌پاشیدگی خانواده‌ها و افزایش آمار طلاق می‌گردد که این امر امنیت اجتماعی جامعه را تهدید و آن را به خطر می‌اندازد. نتایج به‌دست آمده با نتایج تحقیقاتی چون هاشمیان فرد و همکاران (۱۳۹۲)، خواجه نوری و کاوه (۱۳۹۲)، زارعی و همکاران (۱۳۹۶) و اردونمز (۲۰۰۹) نزدیک می‌باشد. همچنین این یافته‌های در راستای نظریه مارک لاسر بوده و تا حدود زیادی با یافته‌های تحقیق آقایان منصور فتحی، ستار پروین و سید رضا جوادیان (۱۳۹۴) مبنی بر نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی در بی‌وفایی زناشویی (منجر به خیانت) و یافته‌های تحقیق آقایان مرتضی چمنل نژاد و حسین لشکری (۱۳۹۵) مبنی بر نقش شبکه‌های اجتماعی در روابط نامشروع و خارج از ضوابط و عرف بسیار نزدیک و همسو است.

در فرضیه چهارم این نتیجه حاصل گردید که بین محتوای پیام‌های همجنس‌گرایی شبکه اجتماعی اینستاگرام با امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد. براساس اعتقادات دینی ما همجنس‌گرایی در اسلام امری نکوهیده است که معمولاً به صورت لواط، تفخیز، تقییل، ملامسه و مساحقه وجود دارد و در قانون مجازات اسلامی، طبق مواد ۲۳۳ الی ۲۴۰ برای آنها مجازات متناسب با عمل افراد در نظر گرفته شده است. اما کاربران با تمایلات همجنس‌گرایانه با ایجاد هشتگ‌ها و یا صفحات مختلف در اینستاگرام بر احوالی اقدام به جذب و ارتباط‌گیری با همدیگر می‌نمایند.

همچنین نمادها و نشان‌های همجنس‌گرایی بدون هرگونه محدودیتی به نمایش و اشتراک گذاشته می‌شود. با وجود صفحات مختلف از گروه‌های همجنس‌گرا در اینستاگرام، همجنس‌گرایی نه تنها یک بیماری یا امری ناپسند نیست بلکه حق شخصی افراد جلوه داده شده و ناهنجاری یا جرم تلقی نمی‌شود. با توجه به دیدگاه دینی و قانون مجازات اسلامی که اقسام مختلف همجنس‌گرایی را جرم دانسته عادی سازی و ترویج همجنس‌گرایی نوعی ناهنجاری و جرم تلقی شده که تاثیر مستقیمی بر امنیت اجتماعی دارد. این یافته‌های در راستای نظریه لویی آلتوسرا مبنی بر حساسیت زدایی و تغییر ارزش‌های اخلاقی توسط رسانه‌ها، نظریه پرورش مبنی بر تغییر نگرش، ارزش‌ها و باورها و نظریه جبرگرایی رسانه‌ای مبنی بر تغییر الگوهای تصورات ذهنی می‌باشد. همچنین نتایج به‌دست آمده با نتایج تحقیقاتی چون هاشمیان فرد و همکاران (۱۳۹۲)، خواجه نوری و کاوه (۱۳۹۲)، زارعی و همکاران (۱۳۹۶)، عین بیگی (۱۳۹۴)، مسعود و بهروان (۱۳۹۶) و اردونمز (۲۰۰۹) نزدیک می‌باشد.

در فرضیه پنجم مشخص گردید بین محتوای پیام‌های بدحجابی شبکه اجتماعی اینستاگرام با امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد. از آنجایی که شبکه اجتماعی مجازی اینستاگرام خاستگاهی غربی داشته و در گستره جهانی فعالیت دارد، کاربران از کشورهای مختلف با ادیان، باورها و ارزش‌ها دینی و فرهنگ‌های مختلف در آن حضور داشته و حجاب و پوشش معنا و مفهومی اسلامی نداشته و به نوعی شاهد برهنگی، تن‌نمایی و پوشش‌های زننده و نامتعارف، کشف حجاب و ... در آن هستیم و از طریق پخش تصاویر و فیلم‌های مختلف عادی گردیده است. برخلاف باورها و ارزش‌های دینی و تاکید اسلام بر رعایت و حفظ حجاب در جامعه، اینستاگرام رعایت حجاب را امری اجتماعی ندانسته، بلکه حجاب را امری فردی و به‌عنوان حق شخصی افراد جلوه می‌دهد، بدین معنا که افراد به تشخیص خود می‌توانند حجاب را انتخاب یا آن را رد نمایند. همچنین اینستاگرام بستری است برای راه اندازی و فعالیت کمپین‌هایی برای کشف حجاب و ترویج بدحجابی در جامعه که از مهترین این کمپین‌ها می‌توان به #دختران خیابان انقلاب و #چهارشنبه‌های سفید اشاره کرد.

Archive of SID

باتوجه به نتایج حاصل از فرضیه‌های فرعی مشخص گردید در فرضیه اصلی تحقیق بین محتوای پیام‌های غیراخلاقی شبکه اجتماعی مجازی اینستاگرام با امنیت اجتماعی رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد. در حقیقت کاربران امنیت اجتماعی را آرامش، درمان بودن خود و خانواده از محتواهای غیر اخلاقی دانسته که در اینستاگرام پخش می‌شوند. نبود ترس به واسطه افزایش گرایش به جرم و ناهنجاری از طریق اینستاگرام و عدم ترویج ناامنی اخلاقی در جامعه از طریق شبکه‌های اجتماعی مجازی به‌ویژه اینستاگرام به وجود امنیت اجتماعی تعبیر می‌شود. همانطور که در بررسی محتواهای غیر اخلاقی مدنظر در این پژوهش به آنها اشاره شد تمامی آنها ارتباط مستقیمی با امنیت اجتماعی داشته و آن را تهدید و به مخاطره می‌اندازند. نتایج به‌دست آمده با نتایج تحقیق اخلاقی (۱۳۹۳) همسو بوده و به تحقیقاتی چون هاشمیان فرد و همکاران (۱۳۹۲)، خواجه نوری و کاوه (۱۳۹۲)، زارعی و همکاران (۱۳۹۶)، کاتفورد (۱۹۹۵) و اردونمز (۲۰۰۹) نزدیک می‌باشد.

پیشنهاد‌های تحقیق

با توجه به نتایج حاصل از این پژوهش و راهی که محقق برای رسیدن به نتایج طی نموده و نتایجی که به‌دست آمده در ادامه پیشنهادهایی برای سایر پژوهشگران که علاقمند به تحقیق در این حوزه هستند آورده شده است. گفتنی است پیشنهادهایی که در این قسمت ارایه می‌گردد به دو دسته پیشنهاد‌های کاربردی و پژوهشی تقسیم می‌گردد.

پیشنهاد‌های کاربردی

- در حوزه پورنوگرافی با توجه به اینکه اینستاگرام دارای محتوای پورنوگرافی است و دسترسی به آن آسان است، این موضوع بایستی از دو منظر ایجابی و سلبی مورد بررسی و راه کار مقابله با آن شناسایی و اتخاذ گردد. از منظر ایجابی آموزش‌های لازم درخصوص پیامدهای منفی محتواهای پورنوگرافی به افراد ارایه شود و از منظر سلبی پلیس فتا نسبت به برخورد با صفحات حاوی محتواهای پورنوگرافانه در اینستاگرام برخورد نماید.

- افراد به‌واسطه کنجکاوی یا لذت جویی کاذب با توجه به دسترسی آسان به محتواهای پورنوگرافی در اینستاگرام تحریک به تماشا و دیدن تصاویر و فیلم‌های موجود در این زمینه می‌شوند. لذا با توجه به این موضوع ارایه آموزش‌های لازم

جهت تقویت باورها و ارزش های دینی و معنوی در بسترهای مناسب (مراکز فرهنگی، صدا و سیما، مدارس و ...) امری ضروریست.

- در حوزه روسپی گری؛ با توجه به تاثیر آن بر امنیت اجتماعی و کاهش این امنیت پلیس فتا و امنیت بایستی با افراد یا گروه هایی که اقدام به ایجاد صفحات حاوی محتوای روسپی گرایانه در اینستاگرام می نمایند برخورد جدی نمایند.

- در حوزه روابط نامشروع؛ آموزش های لازم به افراد جامعه در خصوص زوایای پنهان و خطرناک روابط نامشروع (به دلیل ناشناس بودن در فضای مجازی) داده شود تا به بهانه های مختلف (قرار ازدواج و ...) در دام افراد سود جو و دروغگو نیفتند.

- روابط نامشروع، ازدواج سپید یا همبازی سیاه، خیانت همسران به همدیگر در فرهنگ اسلامی ما جایی نداشته و ندارد لذا با هدف آموزش و شناسایی خطرات و پیامدهای منفی روابط نامشروع و ازدواج سپید برنامه های مستند تلویزیونی در خصوص افراد آسیب دیده از این نوع روابط در شبکه اجتماعی اینستاگرام، تهیه و پخش گردد.

- برنامه هایی مستند از زندگی افراد همجنس گرا در کشورهای غربی تهیه و با بررسی دقیق، علمی و روان شناختی نسبت به آسیب های آن هشدار داده شود و از گرایش افراد به این امر پیشگیری گردد. با استفاده از کارشناسان مسائل اجتماعی، دینی، روانشناسی، جامعه شناسی و مدیریت رسانه برنامه هایی آموزشی تهیه و در بستر اینستاگرام پخش و انتشار یافته تا افراد نسبت به آسیب ها و تهدیدات این پدیده آگاه گردند.

- شبکه های اجتماعی مجازی الگوهای جدید رفتاری و پوششی را به جامعه ارایه و رفتارهای شخصی افراد را تغییر می دهند و حجاب که امری ارزشمند است را مورد حمله مستقیم و غیرمستقیم قرار می دهند لذا ضمن آموزش در خصوص پیامدهای منفی پدیده بدحجابی و گسترش آن در جامعه بایستی اقدام لازم جهت برخورد با صفحات حاوی این موضوع توسط پلیس و قوه قضائیه صورت گیرد. همچنین صفحاتی با مضمون حجاب و اهمیت آن در اسلام و نقش آن در استحکام امنیت اجتماعی در جامعه در شبکه اجتماعی مجازی اینستاگرام راه اندازی و مورد استفاده قرار گیرد.

Archive of SID

- پلیس فتا با اشراف اطلاعاتی و رصد صفحات حاوی محتوای غیر اخلاقی در اینستاگرام و برخورد با آنها از ترویج محتوای غیر اخلاقی در بستر اینستاگرام برخورد نماید.

- با توجه به مطالبی که گفته شد اگرچه تهدیداتی از سوی محتوای غیر اخلاقی در شبکه اجتماعی مجازی اینستاگرام بر امنیت اجتماعی وجود دارد اما می توان با راه اندازی صفحاتی با رویکرد آموزشی پیام های دینی و معنوی در بستر اینستاگرام اقدام به نشر و به اشتراک گذاشتن محتوای اخلاقی بر اساس ارزش ها و باورهای اسلامی نمود که این امر می تواند به عنوان عملی مقابله ای با محتوای غیر اخلاقی موجود در اینستاگرام به کار آید.

منابع

- اخلاقی، کبری. (۱۳۹۳)، نقش پدیده بدحجابی در کاهش امنیت اجتماعی زنان، سال هفتم، شماره ۱، پیاپی ۲۰.
- اسلامی، مروارید. (۱۳۹۴)، بررسی شبکه های اجتماعی و تاثیرات آنها بر ابعاد مختلف زندگی، نخستین کنگره ملی فضای مجازی، بی نا.
- جعفری، علی، پورپناهی، بابک. (۱۳۹۶)، رابطه میزان استفاده از شبکه های اجتماعی با نظم اجتماعی در میان شهروندان اردبیل، رسانه، سال بیست و نهم، شماره ۱.
- جوانمرد، بهروز و دیگران. (۱۳۹۵)، بررسی ارتباط زنان و مردان در فضای مجازی با تاکید بر رویکرد حقوق کیفری و رویه قضایی ایران، دو فصل نامه رویه قضایی سال اول.
- چمل نژاد، مرتضی و حسین لشکری (۱۳۹۵)، بررسی فرصت ها و تهدیدات پیش روی شبکه های اجتماعی برای فرهنگیان بسیجی، دوازدهمین جشنواره علمی پژوهشی بسیج فرهنگیان کشورتهران.
- خلیلی، رضا. (۱۳۸۱)، مهاجرت نخبگان، پدیده های اجتماعی یا موضوع امنیت ملی، فصلنامه مطالعات راهبردی، سال پنجم، شماره دوم.
- زمانی، عباس (۱۳۹۵)، شبکه های مجازی تلفن همراه و تضعیف ارزش های اخلاقی و خانوادگی کاربران، دومین کنفرانس بین المللی وب پژوهی.
- شاهدی، پسمان، موسوی، سید افشین. (۱۳۹۶)، تعقیب و تحقیق در جرم رابطه نامشروع در فضای مجازی، چهارمین کنفرانس ملی حقوق و علوم جزا.
- شمالی، محمد علی. (۱۳۸۹)، علم اخلاق و فلسفه اخلاق؛ تاملی درباره حوزه های مختلف مطالعات اخلاقی، معرفت اخلاقی، سال اول، شماره سوم.
- صادقی، علی، عامری، زینب. (۱۳۹۵)، شبکه های اجتماعی مجازی و آسیب های اجتماعی مطالعه موردی: امنیت عمومی، دانشگاه فرهنگیان، سال دوم، شماره ۵.
- صانع پور، مریم. (۱۳۹۰)، هویت در عصر رسانه های دیجیتال، مطالعات میان رشته ای در رسانه و فرهنگ، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سال اول، شماره دوم.

Archive of SID

- فلاحتی، علی. (۱۳۸۸). روسپیگری و سکوت سنگین قانون، مجله کتاب زنان، ش ۲۲.
- قدسی، ابراهیم، بر زمینی، آرزو. (۱۳۹۶). روسپی گری، همایش ملی حقوق و علوم جزا.
- گیدنز، آ. (۱۳۸۶). جامعه شناسی، ترجمه احمد صبوری، نشر نی.
- مطهری، مرتضی. (۱۳۷۹). مساله حجاب، تهران، صدرا.

- Garner, Bryan A.; Blacks Law Dictionary; Eighth edition, west publisher, 2004.
- Giddens.1994.Living in a post-Traditional society. In Back, Giddens and Lash, Reflexive Modernization.
- Zhou, J. Shin, S. J. Brass, D. J. Choi, J. & Zhang, Z. (2009). Social networks, personal values & Creativity: evidence for Curvilinear and interaction effects, journal of applied psychology, 94 (6), 1544- 1552.